

Nunaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Ilulissani nunaqarfiit pillugit isumasioqatigiinneq
Saqqummiussisoq Nalaakkersuisoq Steen Lynge

Nunaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Imai

- Nunaqarfinnik kiffartuussinermut peqqinnissaqarfiup takorluugai
- Peqqinnissakkut nunaqarfinni killiffik
- Nunaqarfinni najugaqartunut peqqinnissaqarfiup neqeroorutai
- Peqqinnissakkut siuarsaaneq pitsaaliuinerlu
- Peqqinnissaqarfiup nunaqarfinni sulisuinik ilinniartitsineq

Nunaqarfinni isorliunerusunili peqqinnissaq

Nunatsinni innuttaasut peqqissusiannik misissuinerit
2005-2010-mi PAN-imit aamma Statens Institut for
Folkesundhedimit ingerlanneqarput

Illoqarfinni arfineq marlunni 1946-nik
peqataasunik aamma nunaqarfinniit 527-nik
peqataasunik assersuussinerit

18-95-inik ukiullit

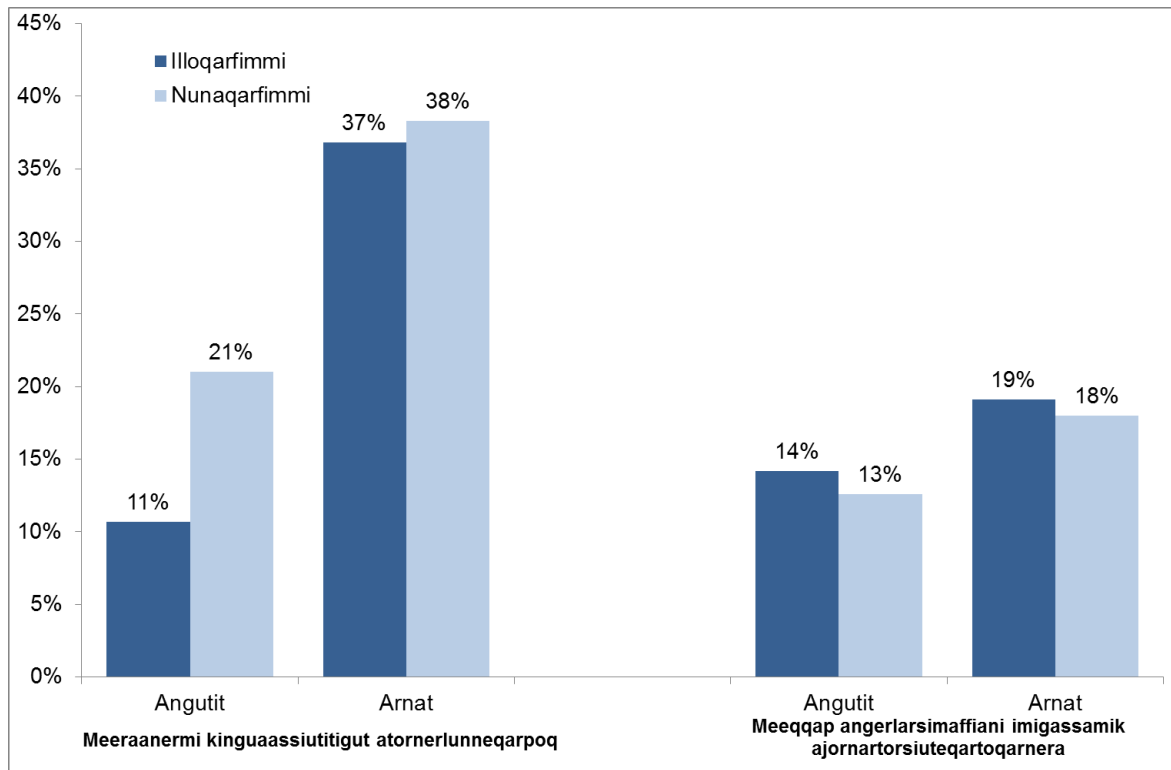

Illoqarfinni nunaqarfinnilu inuuniarnermi atukkat alliartornerillu assigiinngitsorujussuupput

Illoqarfinni nunaqarfinnilu alliartornerit inuuniarnermilu atukkat

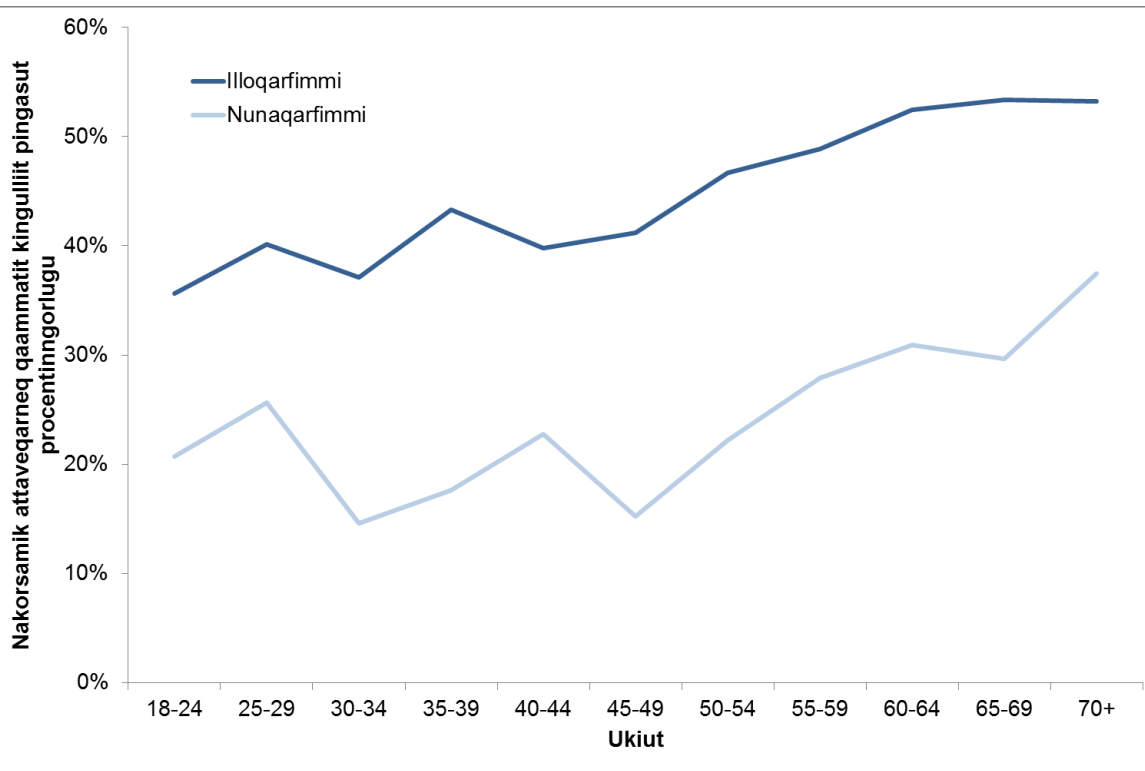
Nukappiaqqat nunaqarfinneersut nukappiaqqanit illoqarfimmeersunit marloriaammik atoqatigiinnikkut innarlerneqarnerusarput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu meeqqat meeraaffimmini angerlarsimaffimmi akutunngitsumik imigassamik ajornartorsiuteqarnermik misigisaqartarput.

Angutit nunaqarfinni najugaqartut, angutinit illoqarfinni najugaqartunit pujortarnerullutillu imernerupput.

Nakorsamit kiffartuunneqarneq

Nunaqarfimmiut nakorsamik atassuteqartarneri ikinnerupput.

Nappaatilli, soorlu sukkorneq aallu naqitsinerata qaffasippallaarnera, illoqarfinnisulli nunaqarfinni paasineqartarnera katsorsarneqartarnerilu assigiipput.

Tarnikkut peqqissuuneq namminerlu
peqqissutsikkut naliliineq illoqarfinnut
naleqqiullugu nunaqarfinni ajorneruvoq –
ineriartornerlu killormut ingerlalluni

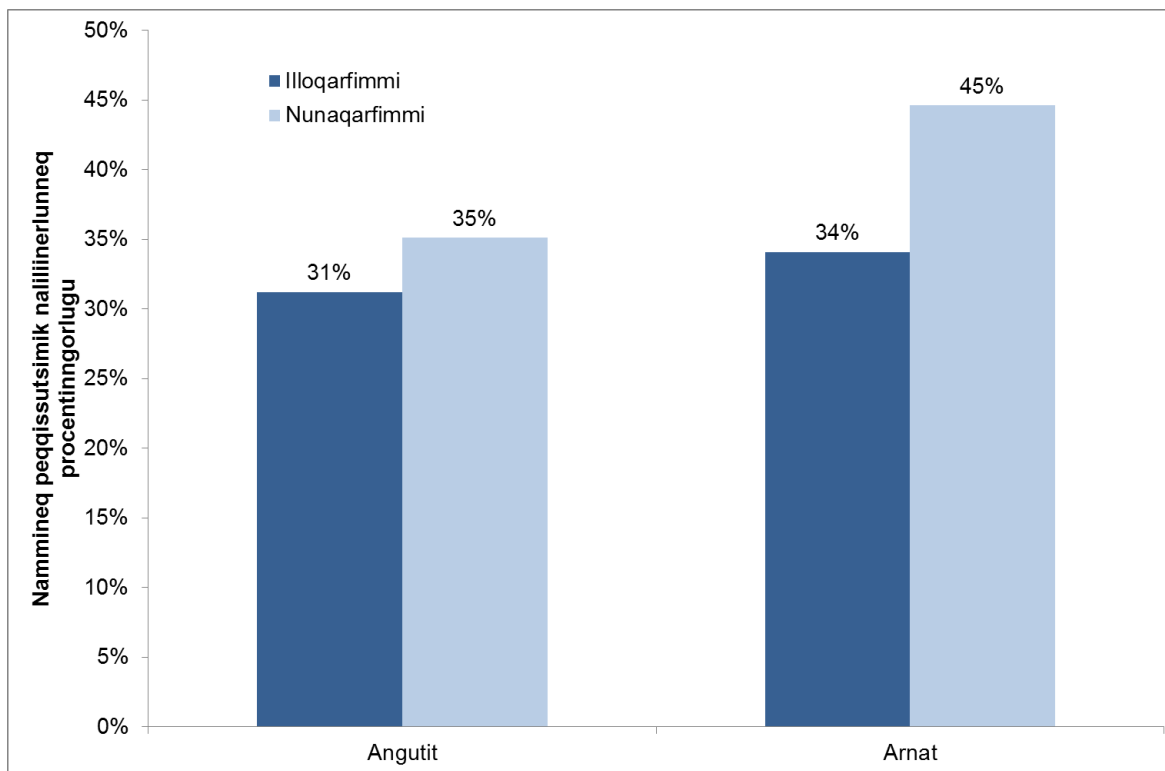

Peqqinnissakkut nammineq naliliineq

Nunaqarfinni arnat arnanit illoqarfinneersunit ajornerusumik peqqinnissakkut nammineq nalilertarput.

Nunaqarfinni angutit ajornerulaartumik peqqinnissakkut nammineq nalilertarput, assigiingissutaali kisitsisitigut paasissutissatigut qularnaatsuunani.

Nuaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Peqqinnissaqarfiup sullissineranut assigiissumik saaffiginnittoqarsinnaarnermut peqqinnissaqarfik ilungersuuteqassaaq sumi najugaqarneq apeqqutaatinnagu

Nunaqarfinni kiffartuussineq pillugu peqqinnissaqarfiup takorluugai

- Telemedicin pillugu maannakkut aamma periarfissat nutaat siaruartinnissaat
- Nunaqarfinni peqqinnissaqarfiup sulisuisa ilinniartitaanerat
- Sumiiffinni peqqissaaviit/nunap immikkoortuini napparsimmaviit nunaqarfinnut katsorsaanissamut neqeroorutaasa annertusinissaat assigiimmillu sammiveqalernissaat

Nunaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Nunaqarfiup angissussaa ukununnga pingaaruteqarpoq;

- Peqqinnissakkut sulisut atorfinitsitat amerlassusaannut
- Peqqinnissakkut sulisut ilinniagaqarsimaneranut

Peqqinnissaqarfiup nunaqarfiit imatut agguarpai*;

- Nunaqarfeqqat: 70-it inorlugit innuttallit
- Akunnattumik angissusillit nunaqarfiit: 70-250-inik innuttallit
- Nunaqarfiit anginerit: 250-it sinnerlugit innuttallit.

* Agguarnek killileruminaappoq, nunaqarfiup immikkoortumut allamut nuunnissaanut pissutsit immikuullarissinnaammata (assersuutigalugu mittarfimmut atassuteqarpat)

Nunaqarfinni isorliunerusuni peqqinnissaq

Nunaqarfeqqat: 70-it inorlugit innuttallit

- Anguniarneqarpoq sulisup nunaqarfimmi peqqinnissakkut sulisutut ilinniagaqarsimanissaa
- Nunaqarfiup peqqissaavianut aamma/imaluunniit nunap immikkoortuani napparsimmavianut oqarasuaatikkut ulluinnarni atassuteqarnissamut periarfissaqassaaq.

Sumiiffimmi peqqissaavimmi/nunap immikkoortuani napparsimmavimmi suliatigut ilinniarsimasut peqqinnissakkut sulisut siunnersuillutillu ilitsersuussissapput, aamma napparsimasup qanoq katsorsarnissaanut aalajangiisarput

Nunaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Akunnattumik angissusillit nunaqarfiit: 70-250-inik innuttallit

- Anguniarneqarpoq sulisup peqqinnissakkut sulisutut/peqqinnissakkut ikiortitut ilinniarsimasuunissaa
- Nunaqarfiup peqqissaavianut aamma/imaluunniit nunap immikkoortuani napparsimmavianut oqarasuaatikkut ulluinnarni atassuteqarnissamut periarfissaqassaaq
- Telemedicinimi atortunik pilersitsisoqarsimassaaq (Pipaluk). Taanna aqqutigalugu nakorsamut peqqinnissakkullu ilinniagaqarsimasunut sulisunut toqqaannartumik atassuteqartoqarsinnaavoq
- Ilinniagaqarsimasut peqqinnissakkut sulisut nunaqarfimmukartarneri

Nunaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Nunaqarfiit anginerit: 250-it sinnerlugit innuttallit

- Peqqissaasumik atorfinitsitsinissaq anguniarneqarpoq, tassunga ilanngullugu peqqissaaviit tamakkiisumik atortulersorneqarsimasut
- Nunaqarfiup peqqissaavianut aamma/imaluunniit nunap immikkoortuani napparsimmavianut oqarasuaatikkut ulluinnarni atassuteqarnissamut periarfissaqassaaq
- Telemedicinimi atortunik pilersitsisoqarsimavoq (Pipaluk). Taanna aqqutigalugu nakorsamut toqqaannartumik atassuteqartoqarsinnaavoq
- Nakorsat peqqinnissakkullu sulisut ilinniarsimasut nunaqarfimmukartarneri

Nunaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Ammasarfiit

- Nunaqarfinni tamani ulluinnarni ammasoqartarpoq ullullu ingerlanerani nakorsiartoqarsinnaalluni
- Nakorsiartarfimmi ulluinnarni ammasarfik nunaqarfiup angissusaanut naapertuuppoq. Nunaqarfik angippat sivisunerusumik ammasarfeqassaaq.

Ammasarnerup avataagut

- Nunaqarfimmi nakorsiartarfik matoqqappat innuttaasoq sumiiffimmi peqqissaavimmut aamma/imaluunniit nunap immikkoortuani napparsimmavimmut oqarasuaatikkut tamatigut atassuteqarsinnaavoq
- Peqqissaavimmut/nunap immikkoortuani napparsimmavimmut atassuteqaraanni peqqinnissakkut ilinniarsimasumik sulisumik atassuteqartoqarsinnaavoq. Taakku ilaatigut ukunatigut ikiuussinnaapput;
 - Innuttaasumut siunnersuineq ilitsersuussineq
 - Katsorsartinnissamut innersuussineq
 - Tassanngaannartumik pisoqartillugu ikiuineq

Nunaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Nunap immikkoortuani napparsimmavimmiit nunaqarfinnik kiffartuussineq

- Nunaqarfiit akunnattumik angissusillit aamma angisuut peqqinnissakkut sulisunit aalajangersimasunit immikkut ikiorneqartarput aamma peqqinnissakkut ilinniarsimasunik sulisunik tikinneqartarlutik
- Nunaqarfinnut tikinnerit aalajangersimasumik orniguttarnikkut pisarput
- Nunaqarfiit amerlanersaat ukiumut ikinnerpaamik ataasiarlutik nakorsamit sullinneqartarput
 - Nunaqarfiit angisuut ukiumut sisamat missaannik nakorsamit sullinneqartarput
 - Amerlanertigut nakorsaq peqqinnissakkut ilinniarsimasunik allanik ingiaqateqartarpoq (ilaatigut ernusussiortoq, peqqissaasoq oqalutsillu)

Nunaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Telemedicin aamma Pipaluk

Telemedicin tassaavoq innuttaasut tamarmik peqqinnissaqarfimmut sapinngisamik assigiissumik saaffissaqarnissaasa qulakkeerneqarnissaanut sakku pingaaruteqartoq

Telemedicin ukunatigut ikiuisinnaavoq

- innuttaasut nammineq angerlarsimaffianut qanittumi (nappaatinut pisariunngitsunut) misissorneqarsinnaallutik katsorsarneqarsinnaallutillu
- katsorsaanerup assigiiaartumik pitsaassuseqarnissaa qulakkeerneqarluni
- innuttaasumut sukkasuumik katsorsaaneq sivikinnerusumillu utaqqisoqarnissaa qulakeerneqarluni
- innuttaasup peqqinnissaqarfiullu akornanni ajornannginnerusumik atassuteqarneq
- Peqqinnissakkut immikkut ilinniagaqarluarsimasut innuttaasunit tamanit saaffigineqarsinnaanissaat

Nunaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Kigutigissaaneq - pingaarnersiunerit

- Nunaqarfinni meeraaqqanik atuartunillu katsorsaaneq (salliutinneqartoq)
- Nunaqarfinni inuusuttunik katsorsaaneq (tulliatut salliutinneqartoq)
- Nunaqarfinni inersimasunik katsorsaaneq (pingajuattut salliutinneqartoq)

Nunaqarfinnukarnerit katsorsaanissamullu neqeroorutit

- Kigutigissaasut nunaqarfinnut tamanut aalajangersimasumik tikittarput, minnerpaat ilanngunnagit
- Nunaqarfiit ukiumut ikinnerpaamik ataasiarlutik tikinneqartarput
- Kigutit nakorsaat, kigutileriffimmi ikiortit kiisalu kigutigissaasut tikittarput. Kigutigissaasut nalinginnaasumik kigutininik misissuinerimik putunillu suliarinnernik neqerooruteqartarput. Kigutip mannguanik suliarinninneq, kigutininik aaqqissuussineq kiisalu immikkut kigutip nakorsaanit suliaritinnerit illoqarfinni kigutileriffinni isumagineqartarput
- Kigutininut tunngasuni nunaqarfinni kigutigissaanerup pitsaaliuilluni suliniutai

Nunaqarfinni isorliunerusunilu peqqinnissaq

Peqqinnissaqarfiup nunaqarfinni pitsaaliuilluni peqqinnissakkullu siuarsaalluni suliniutai ilaatigut tassaapput:

- Pujortartarnerup killiffianik nalunaarsuineq
- Innuttaasunut 19-it sinnerlugit ukiulinnut aap naqitsineranik uuttuineq
- Sukkormermik nappaatilinnik nalunaarsuineq
- Sukoortut aavisa naqitsinerinik uuttuineq
- Aap naqitsineranik uuttuineq
- Timi atorlugu sammisaqarnissamik inassuteqarneq
- Ilaqutariinnut sunnertiasunut siusissukkut suliniuteqarneq
- Atornerluisunik katsorsaaneq